

Stosunek do szczepień przeciw COVID-19 i grypie

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Na całym świecie trwają prace nad szczepionką przeciw COVID-19, która daje nadzieję na przełom w walce z pandemią. Kilkaset szczepionek przeciw COVID-19 jest w różnych fazach badań, natomiast w ostatnich tygodniach pojawiły się obiecujące wyniki końcowych faz badań klinicznych wskazujące na wysoką skuteczność kilku z nich. W najbliższych miesiącach szczepionki mają pojawić się w Polsce. W naszym ostatnim sondażu¹ zapytaliśmy badanych o stosunek do szczepień przeciw COVID-19. Czy zaszczepiliby się przeciw tej chorobie, gdyby była taka możliwość? Z jakiego powodu nie chcieliby się zaszczepić? Przy tej okazji zapytaliśmy również o stosunek do szczepień przeciw grypie. Interesowało nas, czy w czasie epidemii koronawirusa wzrosło zainteresowanie szczepieniami przeciw grypie.

SZCZEPIENIA PRZECIW COVID-19

Więcej niż co trzeci badany (36%) zaszczepiłby się przeciw COVID-19, gdyby była dostępna szczepionka przeciw tej chorobie, a blisko połowa nie wyraża takiego zamiaru (47%, w tym 27% w sposób zdecydowany). Niemala część ankietowanych nie ma jeszcze sprecyzowanego zdania na ten temat (17%).

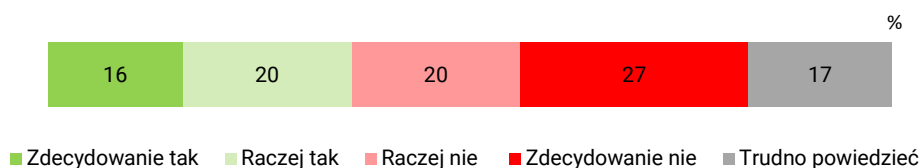
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (366) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 5 do 15 listopada 2020 roku na próbie liczącej 1052 osoby (w tym: 43,0% metodą CAPI, 42,4% – CATI i 14,6% – CAWI).

RYS. 1. Gdyby była dostępna szczepionka przeciw COVID-19, to czy zaszczepił(a)by się Pan(i) przeciw tej chorobie?

Stosunek do szczepień przeciw COVID-19 zależy w znacznej mierze od wieku ankietowanych. Badani mający co najmniej 45 lat częściej deklarują zamiar zaszczepienia się niż młodszy respondenci, a najczęściej taki zamiar wyrażają najstarsi – w wieku 65 lat i więcej (49%, w tym 26% wyraża go w sposób zdecydowany). Ponad połowa badanych poniżej 45. roku życia (53–59% w zależności od kategorii) nie zamierza skorzystać z tej formy uodpornienia, w tym więcej niż co trzeci (35–36% w zależności od kategorii) w wieku 18–34 lata w zdecydowany sposób wyraża swoje stanowisko. Istotne znaczenie w tym kontekście mają również dochody na osobę uzyskiwane w gospodarstwie domowym oraz płeć. Wyraźnie częściej mężczyźni niż kobiety deklarują zamiar zaszczepienia się (41% wobec 31%). Również częściej chęć zaszczepienia się wyrażają respondenci z gospodarstw domowych o wyższych dochodach przypadających na osobę (45% badanych z tych o dochodach 3000 zł i więcej *per capita*) – zob. tabele aneksowe 1 i 2.

Bardzo silnie stosunek do szczepień przeciwko COVID-19 różnicuje samo podejście do tej choroby oraz epidemii.

TABELA 1

	Gdyby była dostępna szczepionka przeciw COVID-19, to czy zaszczepił(a)by się Pan(i) przeciw tej chorobie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
w procentach			
Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?*			
Tak, bardzo się boję	53	30	17
Tak, trochę się boję	35	44	21
Nie, raczej się nie boję	23	64	13
Nie, w ogóle się nie boję	16	78	6
Czy, Pana(i) zdaniem, epidemia koronawirusa dla zdrowia Polaków*:			
jest prawdziwym zagrożeniem	50	32	17
jest zagrożeniem wyolbrzymionym / w ogóle jest fikcyjnym zagrożeniem**	13	72	15
Lobby farmaceutyczne, politycy i media na świecie celowo wyolbrzymiają zagrożenia związane z koronawirusem*			
Zdecydowanie się zgadzam	7	87	7
Raczej się zgadzam	22	59	19
Raczej się nie zgadzam	47	33	20
Zdecydowanie się nie zgadzam	63	24	13

*Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

** Kategorie „jest zagrożeniem wyolbrzymionym” oraz „w ogóle jest fikcyjnym zagrożeniem” zostały połączone ze względu na niewielką liczebność kategorii „w ogóle jest fikcyjnym zagrożeniem”

Osoby bojące się zakażenia koronawirusem, traktujące epidemię jak prawdziwe zagrożenie dla zdrowia Polaków, a nie jak problem wyolbrzymiony przez polityków, media i lobby farmaceutyczne częściej deklarują zamiar zaszczepienia się.

Badanych, którzy nie chcieliby się zaszczepić przeciw COVID-19, zapytaliśmy o powody. Główną przyczyną wskazywaną w tym kontekście są obawy związane z potencjalnymi skutkami ubocznymi, jakie może wywołać nowa szczepionka (69%). Rzadziej wymieniano obawy związane z brakiem skuteczności szczepionki (25%). Blisko co trzeci niedeklarujący zamiaru zaszczepienia się nie chce się zaszczepić, gdyż w ogóle unika szczepień (30%). Rzadziej w tym kontekście pojawiała się argumentacja, że COVID-19 nie jest groźną chorobą (11%), że szczepionka może być zbyt droga (6%) oraz że już się przeszło zakażenie wirusem SARS-CoV-2 (4%). Niewielka część badanych podała inne powody (6%), wśród których najczęściej wymieniane były kwestie związane – ogólnie rzecz biorąc – z brakiem zaufania do nowej szczepionki (około jednej trzeciej wypowiedzi). Respondenci mówili, „że potrzeba więcej czasu, aby sprawdzić nową szczepionkę”, „że jest to eksperymentalna szczepionka”, „że nie wiadomo, co wstrzykną”, „że ryzyko związane ze szczepionką jest większe niż ryzyko przechorowania” itp. Pojawiały się również pojedyncze wypowiedzi uzasadniające niechęć do zaszczepienia przeciw COVID-19 złymi doświadczeniami, własnymi lub osób z najbliższego otoczenia, związanymi ze szczepieniami przeciw grypie, a także koronasceptycznymi przekonaniem podważającymi istnienie choroby COVID-19 bądź też sceptycznym nastawieniem wobec szczepień.

CBOS

RYS. 2. Dlaczego nie chciał(a)by się Pan(i) zaszczepić przeciw COVID-19?
Z poniższej listy proszę wybrać maksymalnie dwa najważniejsze powody? N=492

Obawy dotyczące skutków ubocznych, jakie może wywoływać nowa szczepionka, częściej zgłaszane są przez kobiety niż mężczyźni (73% wobec 65%), młodszych respondentów – poniżej 45. roku życia (71-77% w zależności od kategorii), lepiej wykształconych (76% absolwentów wyższych uczelni) oraz ankietowanych z gospodarstw domowych o dochodach na osobę wynoszących co najmniej 3000 zł (82%).

Obawy związane z brakiem skuteczności szczepionki częściej wyrażane są przez mieszkańców dużych (33%) i największych miast (37%), badanych lepiej wykształconych (32% absolwentów wyższych uczelni), respondentów w wieku 45-54 lata (37%) oraz ankietowanych z gospodarstw domowych o dochodach *per capita* wynoszących co najmniej 3000 zł (39%).

Z kolei unikanie w ogóle szczepień częściej deklarują starsi respondenci, a najczęściej w wieku 55-64 lata (46%), mieszkający w mniejszych miastach i na wsiach (37% mieszkańców wsi), z wykształceniem zasadniczym zawodowym (41%), o dochodach *per capita* w gospodarstwie domowym wynoszących od 1000 zł do 1999 zł (32-33% w zależności od kategorii).

Brak chęci zaszczepienia wynikający z przekonania, że COVID-19 nie jest groźną chorobą, jest najbardziej charakterystyczny dla młodych ludzi – w wieku 18-34 lata (20-23% w zależności od kategorii), mieszkających na wsiach i w miastach poniżej 100 tys. mieszkańców (11-12% w zależności od kategorii), z wykształceniem średnim (14%), a nieco rzadziej – z zasadniczym zawodowym (12%).

Natomiast przyczyny finansowe jako powód nieszczepienia się najczęściej podawane są przez osoby znajdujące się w trudniejszym położeniu materialnym, niezadowolone z warunków materialnych swoich gospodarstw domowych, o dochodach *per capita* wynoszących od 1000 zł do 1499 zł (13%) – zob. tabelę aneksową 3.

SZCZEPIENIA PRZECIW GRYPIE

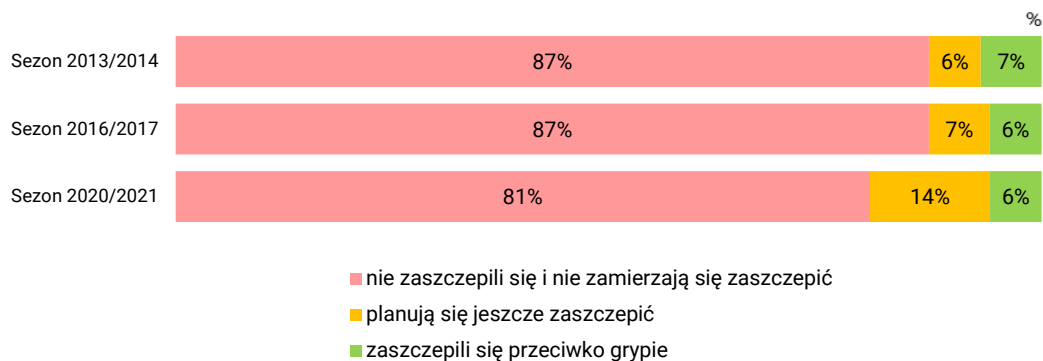
W porównaniu z wynikami badań z ubiegłych lat, realizowanymi również w pierwszej połowie listopada, odsetek badanych, którzy zaszczepili się przeciwko grypie w danym sezonie, praktycznie się nie zmienił (6%), natomiast zwiększył się odsetek badanych deklarujących zamiar zaszczepienia się jeszcze przeciwko tej chorobie (z 7% do 14% w stosunku do 2016 roku).

Respondenci, którzy w tym sezonie zaszczepili się przeciwko grypie, to najczęściej najstarsze osoby – w wieku 65 lat i więcej (10%), o dochodach *per capita* w gospodarstwie domowym wynoszących od 2000 zł do 2999 zł (10%), a uwzględniając poziom wykształcenia – absolwenci wyższych uczelni (8%). Natomiast plany zaszczepienia się jeszcze w tym sezonie przeciw grypie częściej niż pozostali deklarują również najstarsi ankietowani – w wieku 65 lat i więcej (19%), mieszkańcy największych miast (21%), osoby najlepiej i najgorzej wykształcone (17% absolwentów wyższych uczelni i 16% respondentów z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym), a także z gospodarstw domowych o najwyższych i najniższych dochodach *per capita* (20% badanych z gospodarstw

o dochodach *per capita* do 999 zł i 20% ankietowanych z gospodarstw o dochodach *per capita* wynoszących co najmniej 3000 zł) – zob. tabelę aneksową 4.

CBOS

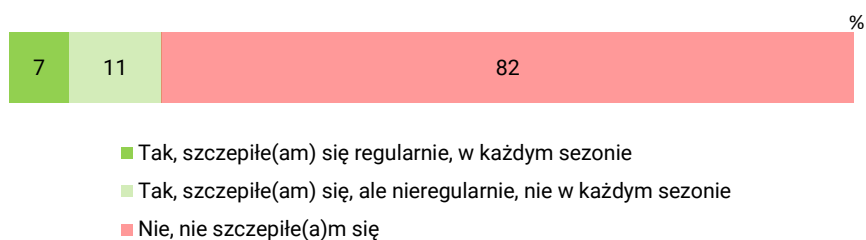
RYS. 3. Badani, którzy w sezonie jesienno-zimowym:

Zapytaliśmy też badanych, czy szczepili się przeciwko grypie w ubiegłych pięciu latach. Co czternasty ankietowany zadeklarował, że w ciągu ostatnich pięciu lat szczepił się przeciwko grypie w każdym sezonie (7%), a co dziewięty robił to nieregularnie (11%).

CBOS

RYS. 4. Czy szczepił(a) się Pan(i) przeciwko grypie w ubiegłych latach? Proszę wziąć pod uwagę okres ostatnich pięciu lat

Blisko połowa badanych szczepiących się regularnie przeciw grypie (47%) zaszczepiła się również w tym roku, a znaczna część tej grupy chciałaby się jeszcze zaszczepić (43%). Wśród osób szczepiących się nieregularnie mniejszy odsetek zaszczepił się do tej pory w tym sezonie (11%), a wśród nieszczepiących się zrobił to znikomy odsetek (1%).

TABELA 2

Czy szczepił(a) się Pan(i) przeciwko grypie w ubiegłych latach? Proszę wziąć pod uwagę okres ostatnich pięciu lat	Badani, którzy w tym sezonie jesienno-zimowym:		
	zaszczepili się przeciwko grypie	planują się jeszcze zaszczepić	nie zaszczepili i nie zamierzają się zaszczepić
	w procentach		
Tak, szczepiłem(am) się regularnie, w każdym sezonie	47	43	10
Tak, szczepiłem(am) się, ale nieregularnie, nie w każdym sezonie	11	31	59
Nie, nie szczepiłem(am) się	1	9	90

Zdecydowana większość badanych, którzy już zaszczepili się przeciwko grypie bądź planują jeszcze zaszczepić się przeciw tej chorobie, chciałaby również zaszczepić się przeciw COVID-19, jeśli byłaby taka możliwość (odsetki odpowiednio: 81% i 75%). Natomiast pozostali (tj. ci, którzy nie zaszczepili się przeciwko grypie w tym sezonie i nie planują się zaszczepić) w większości nie chcieliby się zaszczepić przeciw COVID-19.

TABELA 3

Badani, którzy w tym sezonie jesienno-zimowym:	Gdyby była dostępna szczepionka przeciw COVID-19, to czy zaszczepił(a)by się Pan(i) przeciw tej chorobie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
zaszczepili się przeciwko grypie	81	10	9
planują się jeszcze zaszczepić	75	12	13
nie zaszczepili się i nie zamierzają się zaszczepić	26	56	18

***

Deklarujący zamiar zaszczepienia się przeciw COVID-19 są jak na razie w mniejszości. Nieco więcej niż co trzeci dorosły Polak chciałby zaszczepić się przeciw tej chorobie, gdyby dostępna była szczepionka, a blisko połowa nie zamierza tego robić. Stosunek do szczepień przeciw COVID-19 zależy w znacznej mierze od wieku ankietowanych oraz podejścia do tej choroby oraz epidemii. Zamiar zaszczepienia się częściej deklarują starsi respondenci, obawiający się zakażenia koronawirusem, traktujący epidemię jako prawdziwe zagrożenie dla zdrowia. Respondenci nie chcą się szczepić przeciw COVID-19 przede wszystkim z powodu obaw związanych ze skutkami ubocznymi, jakie może wywoływać nowa szczepionka, a w dalszej kolejności niepewności co do jej skuteczności oraz ogólnej niechęci do szczepień.

W tym sezonie jesienno-zimowym w porównaniu z poprzednimi nastąpił wyraźny wzrost zainteresowania szczepieniami przeciw grypie, a osoby, które w tym roku zaszczepiły się przeciwko grypie bądź jeszcze zamierzają to zrobić, w zdecydowanej większości skłonne są zaszczepić się przeciw COVID-19.

Opracowała

Małgorzata Omyła-Rudzka